

1. מוחמד מוסא שחאדה אבו עראם ו-107 אח'

2. האגודה לזכויות האזרח בישראל

באמצעות ב"כ, עו"ד דן יקיר, רוני פלי ואח'

האגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75, תל אביב 6515417

טלפון: 03-5608185; פקס: 03-5608165; דואל: roni@acri.org.il

ה מ ב ק ש י ם

נ ג ד

1. שר הביטחון

2. מפקד כוחות צה"ל באיו"ש

באמצעות פרקליטות המדינה

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים

טלפון: 073-3928098; פקס: 02-6467011

3. מחמוד יונס ו-142 אח'

באמצעות עו"ד שלמה לקר ואח'

רח' הסורג 2, ירושלים

טלפון: 02-6233695; פקס: 02-6257546; דואל: shlomolecker@gmail.com

ה מ ש י ב י ם

תגובה דחופה ביותר לבקשה לצו ביניים

1. הבקשה דנן מוגשת במסגרת בקשה לדיון נוסף על פסק הדין בבג"ץ 413/13, 1039/13 אבו

עראם ואח' נ' שר הביטחון, מיום 4.5.22 (להלן: העיתירות המקוריות; פסק הדין).

2. בתמצית, עניינן של העיתירות המקוריות היה בהכרזות מהשנים 1980 ו-1999 על שטח של

כ-30,000 דונם באזור דרום הר חברון כשטח אש (להלן: שטח אש 918, או: שטח האש).

המבקשים - שהם העותרים באחת העיתירות המקוריות - טענו כי יש לבטל הכרזות אלה שכן

לטענתם הם היו "תושבי קבע" בשטח האש עוד לפני הכרזתו.

3. בסמוך לאחר הגשת העיתירות המקוריות, ביום 16.1.13, ניתן "צו ביניים ארעיי" לפיו "על

המשיבים להימנע מלהעביר בכפייה את העותרים ובני משפחותיהם מבתיהם בכפרים אשר

בשטח אש 918, וזאת עד למתן החלטה אחרת". צו זה נותר על כנו למעשה עד למתן פסק

הדין.

4. ביום 18.2.21 הגישו העותרים בקשה לצו ביניים נוסף לפיו יימנעו המשיבים מאימונים בכלים

כבדים בשטח אש 918 עד למתן פסק דין בעתירה. ביום 7.4.21 הוגשה תגובת המדינה לבקשה

זו, ובה נכתב כי הבקשה התייתרה מאחר שממילא אין כוונה לקיים אימונים נוספים עד

למועד הצפוי של מתן פסק הדין בעתירה. עמדת המשיבים התקבלה על ידי בית המשפט הנכבד בהחלטתו מיום 20.5.21, ונקבע בה כי הבקשה אכן "התייתרה לעת הזו".

5. ביום 3.6.21 הגישה המדינה תגובה לבקשת "המועצה הכפרית מסאפר יטא" להצטרף לעתירות המקוריות (להלן: **בקשת ההצטרפות**). בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, בתגובה זו התייחסה המדינה גם לתכנית האימונים בשטח האש לאחר יום 31.7.21. בתגובה זו הובהר כי צה"ל מייחס חשיבות רבה לאימונים בשטח האש, וכי אימונים אלו נחוצים ביותר, ועל כן - ככל שהדבר יתאפשר בהתאם לפסק הדין שיינתן העתירות המקוריות, "בכוונת כוחות צה"ל לחדש את האימונים בשטח אש 918".

6. ביום 17.6.21 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד על קיום דיון בבקשת ההצטרפות. בהחלטה זו נקבע גם כי "על המשיבים להימנע מעריכת אימונים 'רטובים' בשטח האש עד למועד הדיון שייקבע, או עד להחלטה אחרת".

7. ביום 4.5.22 ניתן כאמור פסק הדין בעתירות המקוריות, שדחה אותן "הן על הסף והן לגופן".

8. הסיבות לדחיית העתירות המקוריות על הסף היו שתיים:

א. "השיהוי הקיצוני" שנפל בהגשתן, הן במישור הסובייקטיבי והן במישור האובייקטיבי;

ב. "היעדר ניקיון כפיים מוחלט של העותרים", שבנו ללא היתר במשך כל התקופה שבה העתירות המקוריות היו תלויות ועומדות בחסות צווי הביניים שאסרו על פינויים משטח האש. בהקשר זה קבע בית המשפט הנכבד:

"7. צווי ביניים נועדו להקפיא את המצב הקיים ולמנוע שינוי לרעת אחד הצדדים בעוד ההליך תלוי ועומד (ראו למשל: בג"ץ 1754/19 **תנועת "התעוררות בירושלים" נ' ממשלת ישראל** (18.9.2019)), אך לא לשפר את מצבו של מבקש הצו. לפיכך, טענת העותרים, כי לא ניתן לצפות שהחיים במקום "יעמדו מלכת", או בלשונו של בא-כוח העותרים בדיון לפנינו: "החיים חזקים יותר מכל צו ביניים", לא פחות ממקוממת. צו הביניים נועד למנוע מהמשיבים לפנות את השטח, וברי שאינו יכול לשמש ככסות ואצטלה להרחבת והעמקת בניה בלתי חוקית ושנויה במחלוקת. ולא למותר לציין כי מן העבר השני, המשיבים מצדם מילאו אחר צו הביניים ככתבו וכלשונו וכן נמנעו מלקיים אימונים באש חיה בשטח האש במשך השנים, וזאת בין היתר נוכח מבנים רבים שהוקמו בתחומי שטח האש חרף צווי הביניים שניתנו."

(ההדגשות במקור)

9. לצד דחיית העתירות המקוריות על הסף, דחה בית המשפט הנכבד את העתירות המקוריות גם לגופן. בית המשפט הנכבד חזר על ההלכה הוותיקה לפיה המפקד הצבאי מוסמך להורות על סגירת שטח לצרכים ביטחוניים, ולאחר מכן פנה לשאלה העובדתית שעמדה במוקד

העתירות המקוריות: האם התקיימו מגורי קבע בשטח האש בטרם ההכרזה עליו. בתום סקירה מקיפה של הראיות והאינדיקציות שהוגשו מטעם שני הצדדים, קבע בית המשפט הנכבד **בקביעה עובדתית** כי העותרים לא קיימו בשטח האש מגורי קבע בטרם ההכרזה עליו. בפסק הדין נקבע כי: "לא עלה בידי העותרים להוכיח את טענתם למגורי קבע עובר להכרזה על שטח האש", וכב' השופט מינץ הוסיף: "לא מדובר בשאלה עובדתית סבוכה כי אם בשאלה שההכרעה בה, בפרט לצורך העתירות שלפנינו, אינה מורכבת כלל וכלל". לקביעה עובדתית זו היו שותפים כל שופטי ההרכב, וכמובן שהיא הובילה במישרין לדחיית העתירות המקוריות.

10. על פסק דין זה הוגשה העתירה לקיום דיון נוסף. כתב בית דין זה לא נועד למתן מענה לעתירה לדיון נוסף, ועל כן רק נציין בתמצית כי נוכח העובדה שפסק הדין דוחה את העתירות המקוריות (גם) על הסף; נוכח העובדה שדחיית העתירות המקוריות לגופן מתבססת על קביעות עובדתיות מוצקות; ונוכח העובדה שבפסק הדין לא נפסקה הלכה חדשה כלשהי; דומה שאין מקום לעריכת דיון נוסף בפסק הדין.

11. ביחד עם העתירה לעריכת דיון נוסף בפסק הדין, הוגשה בקשה לצו ביניים בה ביקשו המבקשים לאסור על קיום אימונים בשטח האש עד להכרעה בעתירתם לדיון נוסף. בקשה זו הוגשה על רקע הכוונה לערוך החל מיום שלישי (21.6.22) אימון צבאי בשטח אש 918. נפרט מעט על התרגיל הצפוי להתקיים החל מיום שלישי, ולאחר מכן נתייחס לבקשה.

12. האימון הצבאי שאמור להתחיל ביום 21.6.22 הוא תרגיל של גדוד 603 אשר נמצא בתעסוקה מבצעית במרחב של שטח האש. האימון ייערך כחודש ויחולק לתרגילים מחלקתיים שיתקיימו בימים שני עד רביעי בכל שבוע. האימון יכלול תנועה רגלית של כוחות ותנועה רכובה של כלים כבדים (טנקים, "נמרים" ודחפורים), תוך שימוש בירי חי של פגזים ומקלעים. ככלל, בתקופת התרגיל צפויה תנועה ערה של כוחות צבא בשטח, הן בצירים הקיימים והן בשטח הפתוח. יודגש כבר כעת, כי **בניגוד לנטען בבקשה, האימון מתוכנן כך שלא יהיה פינוי של אוכלוסייה אשר שוהה היום בתוך שטח אש 918**, וזאת בין היתר באמצעות קביעת משפכי-ירי רחוקים ונקיטה באמצעי בטיחות נוספים, כפי שיפורט להלן.

13. באופן כללי, האימון יכלול ירי של פגזי טנקים מקצהו הדרומי של שטח אש 918 לכיוון דרום - לשטח אש 522 (המצוי מדרום לשטח האש, בתחומי מדינת ישראל). בנוסף, האימון אמור לכלול ירי מקלעים של קליעים בקוטר 5.56 מ"מ ו-7.62 מ"מ והפעלת אמצעי חבלה הנדסיים במערב שטח אש 918.

14. האימון כאמור צפוי להתחיל ביום שלישי 21.6.22, והוא מחולק למספר תרגילים. בשבוע הקרוב צפויים תרגילים בימים שלישי ורביעי, 21-22.6.22, לפי הפירוט הבא:

א. ביום שלישי, 21.6.22, בין השעות 12:00 - 18:00, אמורים להתקיים בשטח האש שני תרגילים: תרגיל רטוב של שני נמרים ושני דחפורים, ותרגיל של שני טנקים שאינו כולל ירי פגזים, אך כולל בסוף התרגיל ירי של קליעים בקוטר 5.56 מ"מ מנשק קל.

ב. ביום רביעי, 22.6.22, בין השעות 12:00 - 18:00, אמור להתקיים בשטח האש תרגיל רטוב של שני נגמ"שים ושני דחפורים במתווה דומה לזה שיתקיים ביום שלישי.

15. כאמור, האימון יימשך בשבועות הקרובים, ולו"ז ותכנון מדויק של כל שבוע ייקבעו לקראת תחילתו.

16. **כוחות צה"ל מודעים כמובן לנוכחות האוכלוסייה בשטח אש 918, והאימון מבוצע בהתאם לכלל הנחיות הבטיחות כדי לאפשר אימון בטוח. הובהר לכוחות כי יש לנקוט משנה זהירות בעת האימון, הן למניעת פגיעה בחיי אדם והן למניעת פגיעה ברכוש. כדי לצמצם למינימום את הסיכון לפגיעה בחיי אדם, האימון כולו תוכנן על בסיס משפכי ירי שאינם דורשים פינוי של האוכלוסייה השוהה כיום בשטח אש 918, ובהתאם לפקודות צה"ל תיערך בדיקה של השטח המיועד לירי בטרם תחילת כל אימון. כתוצאה מכך, הערכת גורמי המקצוע בצה"ל היא שלא צפוי סיכון לפגיעה בחיי אדם כתוצאה מהאימון.**

17. נפרט חלק מצעדי הבטיחות שיינקטו במהלך האימון. האנשים השוהים בשטח האש יעודכנו לפני כל תרגיל שיכלול ירי חי או הפעלה של אמצעי חבלה; יתבצעו חסימות של צירים מסוימים העוברים במשפכי האש המתוכננים; טרם כל ביצוע ירי תיערך כאמור סריקה קפדנית של האזור, בין היתר באמצעות רחפנים, כדי לוודא שהשטח ריק ופנוי לאימון; וגם במהלך האימונים עצמם תהיה בקרה רציפה לוודא שהמשפכים ריקים מאדם. כן, בהתאם להנחיות, לאורך כל האימון נציג מנהל אזורי ילווה את הכוחות המתאמנים בשטח.

18. ביחס לרכוש ולמרקם החיים - הכוחות הונחו להימנע מפגיעה בשטחים מעובדים, לא לעבור דרך מטעים, וכן להימנע ככלל ממעבר בתוך מקבצי מגורים, אלא אם לא קיימת דרך מעבר רלוונטית אחרת, שאז - הונחו הכוחות לנקוט במשנה זהירות בעת המעבר ולנוע אך ורק בצירים הראשיים. הערכת גורמי המקצוע בצה"ל היא כי מרקם החיים של האנשים השוהים בשטח האש יוכל להמשיך להתקיים גם במהלך האימון. כך, הם יוכלו להמשיך לנוע בשטח האש, ואף חסימת הצירים לצורך האימון תוכננה באופן שתפגע באופן מינימלי במרקם החיים בשטח, ואף הועמדו חלופות רלוונטיות למעבר.

19. על רקע זה, המשיבים סבורים כי דין הבקשה להידחות.

20. כידוע, המבחן המשמש לבחינת בקשה לצו ביניים מורכב משני מבחני-משנה: סיכויי ההליך ומאזן הנוחות.

21. **באשר לסיכויי ההליך** - המשיבים סבורים שהם קלושים ביותר. נזכיר כי אין מדובר בהליך שבזכות, ואף לא בהליך של בקשת רשות ערעור, אלא בהליך של עתירה לדיון נוסף. רק במקרים חריגים נכון בית המשפט הנכבד לקיים דיון נוסף בפסק דין שניתן על ידו, וכבר ציינו כי מאפייני פסק הדין מושא העתירה דנן - פסק דין שניתן פה אחד, הדוחה את העתירות המקוריות על הסף, החוזר על הלכות שנפסקו פעמים רבות בעבר, והמבוסס על קביעות עובדתיות מובהקות - מובילים למסקנה כי קיים סיכוי קלוש ביותר שהעתירה לקיום דיון נוסף תתקבל, וגם אם היא תתקבל - סיכויי הדיון הנוסף קלושים.
22. **באשר למאזן הנוחות** - המשיבים סבורים כי הוא נוטה באופן ברור לדחיית הבקשה.
23. בראש ובראשונה יצוין, כי לאורך כל השנים הארוכות שבהן נוהלו העתירות המקוריות, הביעו המשיבים את עמדתם כי האימונים בשטח האש הם חשובים ביותר לצה"ל. בכתבי בית הדין מטעם המשיבים הובהר שוב ושוב כי שטח האש מחבר בין שטחי אש הגובלים בו ממזרח ומדרום וכי השימוש בשטח האש חיוני לצורך עריכת תרגילים חטיבתיים חוצי-שטחי-אש. אך לאחרונה נערכה עבודת מטה בראשות הדרגים הבכירים ביותר בצה"ל, לרבות סגן הרמטכ"ל, ראש אג"ת ומפקד פיקוד מרכז, שמסקנתה הייתה כי שטח האש נחוץ ביותר לצורך שמירה על הכשירות המבצעית של יחידות צה"ל. עוד בתגובה לבקשה להצטרפות, מיום 3.6.21, הצהירה המדינה כי "ככל שהדבר יתאפשר לפי פסק דינו של בית המשפט הנכבד, הרי שבכוונת כוחות צה"ל לחדש את האימונים בשטח אש 918, וזאת בשים לב לחשיבותו הרבה של שטח האש ולנחיצותו לטובת השמירה על הכשירות המבצעית של הכוחות". בעקבות פסק הדין ובהתאם לתוצאותיו, החל צה"ל לתכנן אימונים בשטח האש, ובהיעדר כל בקשה לעיכוב ביצוע מטעם המבקשים - לא הייתה כל מניעה לעשות כן.
24. לא למותר לציין בהקשר זה, כי תכנון האימון היה כרוך בעלויות גדולות של הובלת הכלים הכבדים לשטח, בסכומים של עשרות-אלפי שקלים. סכומים אלה כבר הוצאו, האמצעים והכוחות כבר מוצבים בשטח, ואם האימון יתבטל – כלל המשאבים שהושקעו בהוצאת התרגיל לפועל ירדו לטמיון.
25. כאמור לעיל, טענות המבקשים ולפיהן המשיבים גמרו בליבם "להעביר בכפיה את העותרים, בני משפחותיהם ושאר תושבי שטח האש מבתיהם מבלי לחכות להחלטה בעתירה שבכותרת", או כי תושבי השטח ייוותרו "ללא קורת גג, ללא מקום מגורים וללא פרנסה" – אין להן על מה לסמוך. כפי שפורט, האימון תוכנן באופן שלא יכלול פינוי של אוכלוסייה. כן, הכוחות הונחו במפורש להימנע מפגיעה בשטחים מעובדים ולנקוט במשנה זהירות אם יתבצע מעבר בתוך מקבצי המגורים; וכן ננקטים כלל הצעדים הנדרשים לשם שמירה על בטיחות האימון.
26. בהקשר זה לא נימנע מלהזכיר כי אין חולק על כך שהבנייה בשטח האש אינה חוקית. מעולם לא ניתן היתר בנייה למבנה כלשהו בשטח האש, בעתירות הקודמות כלל לא התבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי מותר לבנות בשטח האש ללא היתר, ובהתאם לפסק דינו של בית

המשפט הנכבד - אף השהות בשטח האש אינה חוקית. המשיבים סבורים שבשקילת מאזן הנוחות יש לתת משקל נכבד לכך שהאינטרס שעליו מבקשים המבקשים להגן מבוסס למעשה על פעולות בלתי-חוקיות.

27. עוד יוזכר בקשר לנקיטת צעדי הבטיחות, כי צה"ל מקיים אימונים רבים במהלך כל שנה, וכי גורמי המקצוע בצה"ל מנוסים היטב בנקיטת הצעדים הנדרשים למניעת פגיעה כתוצאה מאימון. הסיכוי שהאימון יגרום לנזק כלשהו למבקשים הוא קטן, ואם ייגרם נזק לרכוש - הם יוכלו לפנות בעניין לחטיבת תביעות וביטוח במשרד הביטחון.

28. בנסיבות אלה, המשיבים סבורים כי דין הבקשה לצו ביניים להידחות. לאחר שניתן פסק דין בעתירות המקוריות הדוחה את טענות המבקשים באופן נחרץ, ומשהובהרה על-ידי צה"ל חשיבות החזרה לאימונים בשטח האש בהקדם האפשרי במסגרת מתווי אימונים קיימים או חדשים, ומשלא מתוכנן פינוי אוכלוסייה במסגרת האימונים (סעד העומד במוקד העתירות הקודמות והבקשה דנן) – סבורים המשיבים כי אין כל מניעה לעריכת אימון בשטח האש, וודאי שאין מניעה לכך כאשר ננקטים כל הצעדים הדרושים להבטיח כי לא תהיה פגיעה בנפש או ברכוש. טענות המבקשים ל"הפרה חמורה של האיסור על העברה כפויה של תושבים מוגנים לפי הדין הבינלאומי" וחששם ל"משבר הומניטארי דחוף וקשה" - לא רק עומדות בניגוד לקביעות עובדתיות מובהקות של בית המשפט הנכבד, אלא גם חסרות בסיס כלשהו.

29. כיוון שהאימון אמור להתחיל ביום שלישי, 21.6.22, הכוחות כבר נערכים בשטח והציוד כבר הובל אליו, מבקשים המשיבים כי ההחלטה בבקשה זו תינתן בדחיפות רבה.

30. המשיבים סבורים אפוא כי דין הבקשה לצו ביניים להידחות, תוך חיוב המבקשים בהוצאות.

31. תגובה זו נתמכת בתצהירה של רס"ן שריי סבאן, מפקדת מתא"ם פקמ"ז.

היום, יום שני כ"א סיון תשפ"ב (20/6/22)

יצחק ברט, עו"ד

סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

תצהיר

אני הח"מ, רס"ן שריי סבאן, לאחר שהוזהרתי שעלי להצהיר את האמת וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהירה בזאת כדלקמן:

1. אני משמשת בתפקיד מפקדת מתא"ם פיקוד מרכז.
2. תצהירי זה ניתן לתמיכה בעובדות המפורטות בתגובה לבקשה לצו ביניים במסגרת דנג"ץ 4144/22 (להלן: **התגובה**).
3. העובדות המפורטות בתגובה ידועות לי מתוקף תפקידי, והן אמת למיטב ידיעתי ואמונתי.
4. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

רס"ן שריי סבאן
מ"חמ"ל מתא"ם פיקוד מרכז

אישור

אני הח"מ, תומר הרציג, עו"ד, מאשר בזאת כי ביום 20.6.22 הופיעה בפני גבי שריי סבאן, המוכרת לי אישית, ולאחר שהוזהרתי כי עליה להצהיר את האמת וכי אם לא תעשה כן תהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, חתמה בפני על תצהירה זה.

תומר הרציג, עו"ד
מ.ר. 91511

תומר הרציג, עו"ד